

Reforma Bundeswehru

ZDENĚK KŘÍŽ

Trendy ve vývoji západních armád

Obecné trendy ve vývoji armád západních demokracií: Charles Moskos, John Allen Williams, David R. Segal, Allan a Heidi Tofflerovi, Bradford Booth, Meyer Kestnbaum, Jeffrey Simon, Timothy Edmunds.

Změny v následujících klíčových oblastech:

1. vnímání bezpečnostních hrozeb.
2. definici hlavních misí.
3. rozsahu, struktury a vybavení sil.
4. ve způsobu rekrutace.
5. dominantním vojenském profesionálovi.

Týkají se v zásadě i Německa – určitá specifika – **2+4 smlouva** – **limit 370 000 vojáků** + žádná vojenská infrastruktura NATO na území NDR do roku 1994 – stažení sil SSSR + SRN bude nadále bez ZHN.

Výrazné zapojení struktur BW do integrované vojenské struktury NATO v době studené války.

1990 – znovusjednocení Německa - sloučit Bundeswehr a Národní lidovou armádu NDR (Nationale Volksarmee - NVA) – **celkem 700 000 vojáků** – **nutná zásadní redukce**.

Z bývalého důstojnického sboru NVA převzal Bundeswehr pouze zhruba 3000 důstojníků. – **jádro německé armády – Bundeswehr**.

Bundeswehr - ve své staré podobě byl Bundeswehr v roce 1990 armádou bez protivníka.

Bundeswehr a NVA

NVA - Nationale Volksarmee – 1956.

Konec 80. let – 170 000 vojáků v pozemních silách, letectvu a námořnictvu.

Plně zakomponovaná do struktur VS – cíl: provést první úder přes Fuldský průmysk společně s jednotkami sovětské armády rozmístěnými v NDR – **cirka 200 000 sovětských vojáků.**

3.10.1990 – vytvořeno „velitelství Východ“ Bundeswehru – podřízeny všechny jednotky NVA.

Redukce NVA na 90 000 a postupné začleňování do Bundeswehru – plán na 50 000 vojáků.

Personální audit – čistky. Z 14 600 důstojníků NVA – 5100 umožněn vstup do Bundeswehru s dvouletou zkušební lhůtou. Snižování hodností až o dva stupně.

Všichni generálové NVA – 190 – penze dle standardů SRN!

Implementace prvků vnitřního vedení a demokratizace jednotek.

Z těžké bojové techniky převzaty pouze Mig-29, vrtulníky a BVP.

Zbytek uložen a postupně rozprodáván. Část se objevila na Balkáně.

<https://www.youtube.com/watch?v=ZaoLNZoSoyc>

<https://www.youtube.com/watch?v=WNMepe8l2ck> (NVA - od 15.40-19.00)

https://www.youtube.com/watch?v=kyE_OiDVXCo (Bundeswehr – do 1 minuta))

Reformy 90. let

Bundeswehr na konci 90. let ukázal být neadekvátně strukturovaný, vyzbrojený, nedostatečně vycvičený a nevhodně financovaný vzhledem k charakteru prováděných expedičních operací. protivníka.

Harald Kujat – pozdější generální inspektor – 2001 - Bundeswehr se bude muset velmi podstatně změnit.

Závažná reforma německé branné moci + častější užívání mimo teritorium Německa - **Rudolf Scharping, Joschka Fischer, Gerhard Schröder a Angelika Beer.**

V minulosti - **krajně levicoví radikálové** (různých odstínů) odmítající demokratický režim, jeho instituce a mezi nimi zejména armádu.

V zahraničněpolitické oblasti prolomení takzvanou „Kohlovy doktrínu“.

Hlavní impulzy pro reformu německé branné moci, zahájenou v roce 2000, přišly ze zahraničí.

1997 – summit NATO v Madridu – směrem k expedičním operacím out of area!

Defense Capabilities Initiative - DCI na vrcholném setkání Severoatlantické aliance v dubnu 1999 ve Washingtonu.

Prosinec 1999 - European Headline Goal (EHG) – příslib 18 000 vojáků.

Tehdejší rozsah zahraničního angažmá, která se pohyboval kolem 10 000 vojáků, dostal německou armádu na pokraj sil.

Reformy po roce 2000

Jaro 1999 – komise - „**Gemeinsame Sicherheit und Zukunft der Bundeswehr**“ v čele s Richardem Weizsäckerem

23. 5. 2000 závěrečná zpráva - „**Gemeinsame Sicherheit und Zukunft der Bundeswehr**“.

Komise konstatovala, že Německo sice disponuje poměrně mohutnou armádou, avšak slabými silami „krizové reakce“ (Einsatzkräften), což znemožňuje dostát zahraničněpolitickým závazkům země. Minulé období po roce 1990 z hlediska vývoje Bundeswehru komise zhodnotila jako přizpůsobování se novému mezinárodnímu bezpečnostnímu prostředí, avšak nikoli jako období zásadních reforem.

Směr – dobrovolná a expediční armáda – odpor mezi politiky i vojáky

Gen. Hans Peter Kirchbach - „Eckwerte für die konzeptionelle und planerische Weiterentwicklung der Bundeswehr“.

Teritoriální obrana a expediční operace, povinná vojenská služba. Kirchbach byl odejit.

Harald Kujat - 5. června 2000 - „Die Bundeswehr sicher ins 21. Jahrhundert. Eckpfeiler für eine Erneuerung von Grund auf.“

Spor uvnitř německé vojenské elity, jak bude reforma vypadat!

Modifikováno v květnu 2003 - Verteidigungspolitische Richtlinien, které zcela zásadě změnily přístup nejenom k reformě německé armády, nýbrž k bezpečnostní politice obecně.

Větší důraz na expediční podobu armády.

Výsledky reformem po roce 2000

Posun žádoucím směrem- reformy nebyly dostatečné.

Diskrepance mezi zahraničněpolitickými závazky, počtem, schopnostmi a strukturou ozbrojených sil a finančními možnostmi země.

Slabina Bundeswehru - připravenost plnit nejpravděpodobnější úkoly - policejní práce, výcvik místních bezpečnostních složek, boj proti povstalcům, odzbrojování ilegálních bojovníků, boj s kriminálními a obchodníky s drogami a výstavba zničené nebo nikdy neexistující infrastruktury.

Problematická je **také logistická podpora německých jednotek.**

Nedostatky v oblasti interoperability, strategické mobility, udržitelnosti v nasazení, strategickém průzkumu, přesně naváděné munice, logistické podpory a zdravotnické podpory. (pozor na terminologii)

Velké problémy má Bundeswehr s **nákupy vojenské techniky**. Celý akviziční proces je zdlouhavý, drahý a potřebná technika se k jednotkám dostává se značným zpožděním. Mnohé projekty mají svůj původ ještě v době studené války a nebyly dostatečně přizpůsobeny novým potřebám.

Priority zdůrazňované ve strategických a plánovacích dokumentech (ochrana sil, strategická mobilita, globální průzkumné systémy a interoperabilita systémů velení a řízení) nejsou často fakticky implementovány do akvizičního procesu nebo jsou implementovány nedostatečně.

Celý akviziční proces je překvapivě málo transparentní.

Weiseho reforma

Charakteristickým rysem celých uplynulých 20 let byl pokles podílu výdajů na obranu na HDP země doprovázený i poklesem absolutní výše výdajů v kapitole ministerstva obrany.

V roce 1991 SRN vydala dle SIPRI 65,6 mld. USD na obranu, což činilo 2,2% HPD, v roce 2002 se jednalo o 48,3 mld. USD, tedy 1,5% HPD.

V roce 2010 SRN vydala na obranu 46,8 mld. USD, což činilo pouze 1,3% HDP

V roce 2015 – 44 mld USD, 1,1% HDP.

Duben 2010 – Weiseho komise – ustanovena MO Karl-Theodor zu Guttenbergem.

V čele Frank-Jürgen Weise – CDU/CSU .

http://www.prag.diplo.de/Vertretung/prag/cs/03/Militaerpolitische_Zusammenarbeit/Seite_Bundeswehrreform_cs.html

Úroveň ambicí („level of ambition“) se bude odvíjet z disponibilních zdrojů a nikoli naopak.

Počet dlouhodobě v zahraničí nasaditelných vojáků poklesl z 15 000 předpokládaných Weiseho komisí na 10 000.

Přechod na dobrovolný způsob rekrutace – branná povinnost zůstává.

Percepce bezpečnostních hrozeb

Všechny důležité strategické a koncepční dokumenty 90. let a přelomu tisíciletí, tedy Bílá kniha z roku 1994 a zprávy „Gemeinsame Sicherheit und Zukunft der Bundeswehr“ a „Die Bundeswehr sicher ins 21. Jahrhundert. Eckpfeiler für eine Erneuerung von Grund auf.“

SRN není ohrožena přímým vojenským útokem proti vlastnímu teritoriu a země musí čelit novým druhům bezpečnostních hrozeb.

Verteidigungspolitische Richtlinien 2011 – platné dodnes!

Mezinárodní konflikty a jejich dopady.

Zhroucené státy.

Mezinárodní terorismus.

Organizovaný zločin.

Dopady klimatické změny.

Živelní pohromy a průmyslové havárie.

Migrace.

Stejně jako ostatní státy Západu.

Mise Bundeswehru

V Německu nastal zásadní posun při definování hlavních misí Bundeswehru v průběhu „Kujatovy reformy“.

Přinesly jej jak výše zmíněné Vertedigungspolitische Richtlinien z roku 2003, tak Bílá kniha z roku 2006.

V obou dokumentech jsou za nejpravděpodobnější mise Bundeswehru považovány různé typy expedičních operací, včetně boje s mezinárodním terorismem, podpora spojenců, ochrana Německa a jeho občanů a v neposlední řadě i záchranné a evakuační akce.

Obrana teritoria zůstala hlavním úkolem německé armády již pouze formálně, neboť pojem obrana byl redefinován tak aby se do něj vešly expediční operace v rámci krizového managementu.

Zároveň ale oba dokumenty rozvíjejí myšlenku, že schopnost tradiční teritoriální obrany musí zůstat na takové úrovni, aby ji v případě potřeby bylo možné rychle posílit.

Vertedigungspolitische Richtlinien z roku 2011.

Účast v různých typech expedičních operací je dnes zcela jednoznačně považována za hlavní úkol Bundeswehru. Nově byla mezi priority zařazena i účast na krizovém managementu prováděném Evropskou unií.

Velikost Bundeswehru I.

V první polovině 90. let minulého století, která se odehrávala formou faktického zrušení NVA, měl Bundeswehr zhruba **500 000 vojáků**.

4+2 – 370 000.

Koncem 90. let mírové počty snížily na 340 000 vojáků, ze kterých 41% byli vojáci základní služby.

Návrh Weizsäckerovy komise předpokládal redukci počtů **na 240 000 vojáků**. Pouze 25 000 tabulkových míst mělo být vyčleněno pro výkon vojenské základní služby.

Harald Kujat - 277 000 vojáků a 80 000 - 90 000 civilních zaměstnanců. Pro vojáky základní služby se počítalo s 50 000 místy (Grundwehrdienstleistende - GWDL), přičemž dalších 27 000 bylo vyčleněno pro dobrovolně děsloužící vojáky (Freiwilligwehrdienstleistende FWDL) s délkou služby 23 měsíců.

Později na 282 000, od **2010 byl stanoven cíl na 252 500 vojáků místo původních 282 000**.

Weiseho komise – 180 000 (185 000) vojáků, ze kterých by 165 000 bylo vojáků z povolání a 15 000 dobrovolníků.

Klesne také počet civilních zaměstnanců ze 75 000 na 55 000. Bude zrušeno 31 posádek a dalších 90 bude sníženo minimálně na polovinu nebo o více než 500 vojáků.

2015 - 178.829 k 31.10.

Od masové ke kádrové armádě.

Velikost Bundeswehru II.

K listopadu 2016 - 176.752 vojáků v činné službě (z toho 19 975 žen)

Bundesministerium der Verteidigung: 964 + přímo podřízené složky: 1.442

Streitkräftebasis: 41.156

Zentraler Sanitätsdienst: 19.648

Heer: 59.136

Luftwaffe: 28.186

Marine: 16.242

Bereich Infrastruktur, Umweltschutz, Dienstleistungen: 946

Bereich Ausrüstung, Informationstechnik, Nutzung: 1.785

Bereich Personal: 7.247, davon 4.524 Studierende an den Bw-Universitäten

Technika Bundeswehru

	Tanky	OT a BVP (dle limitu KOS)	Děl. + raketometry	Proudová bojová letadla	Bitevní vrtulníky
CFE limit	4069	3281	2245	900	280
2004	2368	2381	1672	375	199
2007	1904	2404	1370	381	189
2011	1048	2050	734	301	153
2015	408	1760	154 +50	?	34
2017	543	?	154 +50	261	47

Rekrutace

Nerealizovaný návrh Weizsäckerovy komise předpokládal de facto zavedení selektivní vojenské služby.

Při navržených tabulkových místech pro vojáky základní služby a předpokládané délce služby 10 měsíců by mohla být zhruba ročně povolávána pouze velmi malá část disponibilních branců (30 000 ze 100 000 – 140 000).

Vládní varianta jak v její původní koncepci z roku 2000, tak v její modifikované verzi z roku 2004 zachovala povinnou vojenskou službu a všeobecnou brannou povinnost, jakkoli se vedly diskuse o jejich zrušení.

V rámci reformy Bundeswehru prováděné od roku 2010 bylo přijato podobné řešení, jako v některých jiných členských státech NATO.

2011 – konec povinné vojenské služby.

Branná povinnost sice zůstala zachována, avšak nebude uplatňována a branci nebudou do armády povoláváni

Podoba vojenského profesionála

Vizí dominantního vojenského profesionála je občan v uniformě, tedy voják vědomý si svých občanských práv a povinností, akceptující demokratické hodnoty a integrovaný do demokratické společnosti, který bude věrně sloužit své vlasti a v případě potřeby statečně bojovat.

Rozkazy bude tento voják plnit tak dlouho, dokud neodporují mezinárodnímu válečnému právu, německému právnímu řádu a demokratickým hodnotám.

Jde tedy o sloučení občanských ctností s funkcionálními aspekty typickými pro armádu.

Aby německý voják takovým skutečně byl, k tomu slouží principy „vnitřního vedení“. Od německého vojáka se nově také očekává, že bude mít sociální a mezikulturní kompetence, které mu umožní plnit všechny úkoly vyplývající z expedičního charakteru německé armády.

Na vlastní implementaci principů „voják-občan státu“ v uniformě a „vnitřního vedení“ se za uplynulých dvacet let příliš nezměnilo a nemělo by se zásadně změnit ani v blízké budoucnosti.

Ženy – připouštěny od 1975, od 2000 i na bojových postech.

Ruská invaze na Ukrajinu: nový směr reformy?

Zpočátku představa - nic se neděje. Dnes: směrem k posílení role teritoriální obrany.

Dnes debaty jak dál – SRN v NATO – černý pasažér z hlediska výdajů na obranu – 1,2% HDP – cíl 2% HDP. Spory o navýšení výdajů.

Mise+vysílání vojáků do struktur NATO – OK.

Reálné kapacity – problém – naprosto neuvěřitený čurbes! - problémy se servisem a údržbou vojenské techniky jsou klíčové.

Perličky – zpráva zplnomocněnce (Wehrbeauftragter des Deutschen Bundestages) – Hanse-Petera Bartelse (SPD)

Bartels: „Koncem roku 2015 bylo v Bundeswehru 177 tisíc aktivních vojáků. Méně početná nebyla armáda dosud nikdy. S omezováním personálu byla omezena i materiální základna, v souladu s nejnovější vojenskou reformou došlo k neproporcionálnímu omezení materiální základny... Nesprávné plánování dnes ohrožuje výuku, trénink a účast ve vojenských misích. To, co máme, na to nestačí,

Problém identity: z pohledu mnoha německých levicových politiků jakoby to byla armáda, která má téměř zakázáno bojovat.

Ruská invaze na Ukrajinu: nový směr reformy? II.

Problémy s puškou G36 – Afghánistán – nové zbraně z 1995 - 178 tisíc zbraní tohoto za 180 mil euro + export do 40 zemí!

Ale – 2016 - německé ministerstvo obrany vyhlásilo výběrové řízení na výrobu a dodání 120 tisíc útočných pušek s příslušenstvím.

Podle z celkového počtu 114 stíhaček Eurofighter jich je v aktivní službě pouze 68 (zbytek modernizace, údržba), z toho je však jen 38 letadel připraveno k okamžitému nasazení.

Nedostatek náhradních dílů a peněz na opravu způsobil, že z 93 letadel Tornádo je pouze 29 strojů okamžitě nasaditelných.

Německá armáda má 43 bitevních vrtulníků Tiger a 40 víceúčelových NH-90. Podle zprávy Bartelse je pouze sedm Tigerů a pět NH-90 okamžitě nasaditelných do akce.

Logistika – limit posílení východního křídla!

Německo může použít pro přepravu nejtěžší techniky asi 280 železničních nákladních stanic německých železnic. Ale pouze 20 stanic je možné využít k naložení tanků Leopard. Pokud nepřítel zničí tyto železniční stanice, Německo bude mít jen velmi omezené možnosti nasadit a udržovat (!) své mechanizované jednotky v zahraničí.

Ruská invaze na Ukrajinu: nový směr reformy? III.

Donald Trump – Němci, začněte zbroji! – další jablko sváru mezi SRN a USA!

CDU/CSU verbálně podporuje navýšení výdajů na obranu, ale levice je silně proti!

2017 - německý ministr zahraničí a odcházející předseda sociální demokracie **Siegmar Gabriel** mnohokrát zpochybnil cíl zvýšit výdaje na obranu v příštích letech na dvě procenta hrubého domácího produktu.

Neví, kde by na to Německo vzalo. Priorita: navýšit zdroje na rozvojovou pomoc na 0,7% HDP.

65 mld při 2% - zdroje tu nejsou - Gabriel - "NATO se nikdy neusneslo na dvou procentech, ale dělá se, že se tak stalo,, - březen 2017.

Martin Schultz - *"Není to pouze nerealistické, je to prostě špatný cíl,,* - Hamburger Abendblatt.

Levice – a) jsme závislí ve vojenské oblasti na USA a je to špatně ale i b) nebudeme s tím nic dělat!

Nic neobvyklého v Evropě - 5 z 29 členských zemí NATO méně než 2%!

Ruská invaze na Ukrajinu: nový směr reformy? IV.

2016 - ministryně obrany Ursula von der Leyen (CDU) - na německou armádu v příštích 15 letech vynaložit 1330 miliard eur - **89 mld. Euro ročně versus realita 37,4 mld. Euro!**

Armáda akutně potřebuje alespoň 18,5 miliard eur v příštích čtyřech letech - dvojnásobek toho, na čem se kabinet Merkelové v roce 2016 shodl (9 mld Euro)!

Dodatečné prostředky německá armáda využije na údržbu techniky_a vozidel (pro dosažení větší bojeschopnosti a nasaditelnosti), pro nákup munice, vybavení pro letadla a nákup pěti korvet třídy Braunschweig.

2% HDP je nereálné – problém absorpčních kapacit – akviziční proces!

Při dvou procentech by rozpočet německého ministerstva obrany dosáhl v letošním roce 62,44 miliardy EUR_a překonal by výdaje Francie, Velké Británie i Ruska.

Angela Merkelová - Bundestag 2016 „„Vím, že máme ještě před sebou dlouhou cestu k dosažení 2% požadavku NATO pro obranné výdaje a já nemohu slíbit, že toho dosáhneme v nejbližší budoucnosti. Ale směřování musí být jasné... blížíme se k tomu cíli a realizujeme ho.“

Němečtí bezpečnostní experti považují 2% HDP za vyloučené!

SRN nebude schopna v SE a VE převzít roli USA, i kdyby to tyto země od Německa chtěly!

Reforma Bundeswehru bude pokračovat!

Zhodnocení trendů

Trendy v reformě německé armády jsou sice obdobné jako u ostatních armád Západu, nicméně výše uvedená data podporují závěr, že jejich prosazení bylo pomalejší než u ostatních západních armád.

Vnímání bezpečnostních hrozeb se v Německu zásadně změnilo počátkem 90. let, kdy po rozpadu východního bloku zmizelo nebezpečí intencionální vojenské agrese proti teritoriu SRN.

Vyzdvihovány začaly být nové bezpečnostní hrozby, z nichž byl hlavní důraz kladen na nestabilitu v blízkém okolí Německa, zejména na Balkáně a na území bývalého SSSR. Další proměny percepce již byly spíše evoluční.

Definice hlavních misí Bundeswehru se pozvolna posouvala k expedičním operacím. **Ještě na přelomu tisíciletí byl větší důraz než u ostatních zemí kladen na teritoriální obranu a její význam klesal až v prvním desetiletí 21. století.**

Potenciál návrhů Weizsekerovy komise zůstal nevyužit.

Až do reformy zahájené v roce 2010 se nadále jednalo o budování armády strukturou podobné armádám v době studené války, doplněné o expediční komponenty.

Později než ostatní západní armády Německo opustilo konskripční princip rekrutace což vyplývalo z pomalejšího přebudovávání Bundeswehru v expediční armádu a v neposlední řadě i z **víry v integrační poslání povinné vojenské služby, která zabrání společenské izolaci armády.**

Dnes – debata o zpět k článku 5 – kolektivní obrana.

<https://www.youtube.com/watch?v=CoIYnRQJaso> (1,57)